

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Hudební pirátství, jeho právní a ekonomické důsledky

Music Piracy, its Legal and Economic Consequences

Student: Petr Bartoš

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Bohuslav Halfar

Ostrava 2013

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Zadání bakalářské práce

Student:

Petr Bartoš

Studijní program:

B6208 Ekonomika a management

Studijní obor:

6208R011 Ekonomika a právo v podnikání

Téma:

Hudební pirátství, jeho právní a ekonomické důsledky
Music Piracy, its Legal and Economic Consequences

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Hudební dílo a zákonné podmínky jeho užití
3. Hudební pirátství a jeho vliv na hudební průmysl
4. Náměty na možné řešení problematiky
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

FRITH, Simon and Lee MARSHALL. *Music and copyright*. 2nd ed. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2004. ISBN 978-07-486-1812-5.

HOLÝ, Petr a Helena CHALOUPKOVÁ. *Autorský zákon – komentář*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-432-2.

KŘÍŽ, Jan et al. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1751-0.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Bohuslav Halfar**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně.

V Bohumíně 29. května 2013

Petr Bartoš

Poděkování

Rád bych poděkoval především vedoucímu mé bakalářské práce panu JUDr. Bohuslavu Halfarovi za odborné vedení, rady a věcné připomínky, které mi dopomohly k jejímu vypracování. A dále Ing. Václavu Polokovi za vytvoření oponentského posudku.

Obsah

Obsah	3
1. Úvod	5
2. Hudební dílo a zákonné podmínky jeho užití	7
2.1. Hudební dílo	8
2.2. Užití hudebního díla	9
2.2.1. Užití hudebního díla autorem	9
2.2.2. Výjimky a omezení autorského práva	11
2.2.3. Licence k užití díla	12
2.3. Ochrana autorských práv	13
2.3.1. Soukromoprávní prostředky ochrany	14
2.3.2. Správní prostředky ochrany	15
2.3.3. Trestněprávní prostředky ochrany	16
3. Hudební pirátství a jeho vliv na hudební průmysl	17
3.1. Pojem pirátství a jeho význam	17
3.2. Rozdělení pirátství	17
3.3. Historický vývoj hudebního pirátství	18
3.4. Internetové pirátství a jeho prostředky	21
3.4.1. Peer-to-Peer síť	22
3.4.2. FTP a File-hostingové servery	26
3.4.3. Streamovací servery	27
3.5. Vliv hudebního pirátství na ekonomiku	28
3.6. Průzkum zaměřený na názory české populace v oblasti hudebního pirátství	29
4. Náměty na možné řešení problematiky	30
4.1. Legální alternativy k hudebnímu pirátství	30
4.2. Úloha státu	33
4.2.1. Zákony typu HADOPI	33
4.2.2. Rušení file-hostingových serverů	35
4.2.3. Blokování webových stránek	36
4.3. Spolupráce se společnostmi provozující internetové vyhledávače	37
4.4. Spolupráce s reklamními společnostmi	37
4.5. Spolupráce s platebními společnostmi	38

4.6.	Vzdělávání veřejnosti	38
4.7.	Únik nahrávek před oficiální distribucí	38
5.	Závěr	40
Seznam použitých zdrojů		41
Seznam zkratk		45

1. Úvod

Hudba je nedílnou součástí lidského života. Provází jej na každém kroku. Naplňuje duševní potřeby, estetické cítění a má tak značný vliv na utváření lidské osobnosti. Svět hudby je však sužován závažným problémem v podobě hudebního pirátství, kterým jsou výrazně snižovány tržby z oficiálních prodejů. Tento fenomén několika posledních desetiletí je tak považován za hlavní příčinu úpadku hudebního průmyslu.

Hudební pirátství už však dávno není problémem pouze hudebního průmyslu. Díky internetu, s nímž je bezprostředně spjato, se tento problém rozvinul do takové míry, že jím jsou ovlivňována i jiná odvětví nepřímo související s hudbou. V konečném důsledku má také negativní makroekonomický dopad. Není tak sporu o tom, že problém hudebního pirátství je třeba řešit. Zvláště v současné době, kdy je světová ekonomika značně nestabilní.

Tato práce je rozdělena do tří hlavních částí a jejím cílem je poskytnout aktuální a ucelený pohled na problematiku hudebního pirátství v rámci České republiky. Zjistit do jaké míry jsou českou populací využívány neoficiální prostředky šíření hudby a zároveň navrhnout řešení této problematiky uplatňovaná ve světě.

První část této práce bude věnována legislativní úpravě autorského práva v rámci České republiky. Prostřednictvím metody jazykové a logické se pokusím vysvětlit základní pojmy související s právem autorským a stanovit, za jakých podmínek je možné legálně užívat hudební dílo. Dále se budu zabývat zákonnými prostředky ochrany autorských práv z pohledu české judikatury.

Další kapitola bude věnována samotnému pojmu hudební pirátství. Pokusím se zachytit nejvýznamnější milníky v rámci jeho historického vývoje a podrobněji se pak budu zabývat jednotlivými prostředky internetového hudebního pirátství. Metodou výzkumu a komparace se budu dále snažit zjistit, které z těchto prostředků jsou nejoblíbenější u české populace a jestli mají lidé alespoň základní povědomí o právní stránce věci. Prostřednictvím analyticko-syntetických postupů bude dále rozebrán vliv hudebního pirátství na ekonomiku, jak z mikroekonomického, tak makroekonomického hlediska.

V poslední části práce se budu zabývat potencionálními způsoby řešení problematiky hudebního pirátství. Popíšu různé prostředky používané v boji s hudebním pirátstvím ve světě a za pomoci grafické metody znázorním jejich praktickou účinnost. Na úplný závěr se budu

snažit poskytnout náhled na budoucí vývoj hudebního průmyslu a samozřejmě hudebního pirátství.

2. Hudební dílo a zákonné podmínky jeho užití

Aby se v další kapitole bylo možno věnovat pojmu hudební pirátství a lépe tak porozumět problematice, je zapotřebí vysvětlit si několik základních termínů a získat alespoň základní přehled o české legislativní úpravě autorských práv a práv s nimi souvisejících. K tomuto účelu je určena právě tato kapitola.

Základním právním předpisem české legislativy, ve kterém je komplexně upravena problematika autorských práv, je zákon č. 121/2000 sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Zákon je v souladu s mezinárodními smlouvami a smlouvami Evropské Unie, kterými je Česká republika vázána a které mají podle článku 10 a 10a Ústavy České republiky přednost před zákony ČR. Z nejvýznamnějších je vhodné zmínit Revidovanou úmluvu Bernskou (původně z roku 1886, poslední Pařížská revize z roku 1971), Všeobecnou úmluvu o autorském právu z roku 1952, Římskou úmluvu z roku 1961 (upravuje oblast práv souvisejících s právem autorským). Z novějších se jedná o Smlouvu Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO¹) o právu autorském (1996) a Smlouvu světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech (1996).

Z hlediska koncepce práv duševního vlastnictví vychází zákon z kontinentálního pojetí práva. Je tedy postaven na neformálnosti vzniku autorských práv a jejich konstitučním převodu. Právo k výsledkům duševní činnosti je přiznáváno pouze fyzické osobě a je zařazováno do základních lidských práv. Výjimkou je tzv. dílo zaměstnanecké, kde práva autora vykonává zaměstnavatel nebo situace kdy majetková práva zdědí právnická osoba. Autorský zákon je koncipován na dualistickém principu rozdělení práv a to na práva osobnostní a práva majetková. Osobnostní práva jsou nepřevoditelná a zanikají smrtí autora, zatímco majetková jsou převáděna na dědice. V důsledku této koncepce se dílo nemůže stát volným před uplynutím doby trvání práv.

Autorský zákon má povahu zvláštního zákona k občanskému zákoníku a přebírá tak z něj základní zásadu občanského smluvního práva a tou je zásada smluvní volnosti. Vzhledem k charakteru autorských práv je však tato zásada, v jistých konkrétních případech omezena. Zákon nepřipouští, aby se strany dohodly smluvně jinak v případech jako např. nemožnost

¹ z angl. World Intellectual Property Organization – Světová organizace duševního vlastnictví

vzdání se práva autorského nebo jeho převodu, povinná kolektivní správa autorských práv v určitých případech.

Předmětem ochrany autorského práva jsou:

- práva autora k jeho autorskému dílu,
- práva související s právem autorským:
 - práva výkonného umělce k jím vytvořenému uměleckému výkonu,
 - práva výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu,
 - právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho záznamu,
 - práva rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho původnímu vysílání,
 - právo zveřejnitel k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv,
 - právo nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny jím vydaného díla pro osobní potřebu,
- právo pořizovatele k jím pořízené databázi
- ochranu práv podle tohoto zákona
- kolektivní správu práv autorských a práv souvisejících s právem autorským [14.]

2.1. Hudební dílo

V souvislosti s touto prací bude hovořeno především o hudebním díle. Tento termín není autorským zákonem samostatně definován a spadá pod obecnou úpravu díla autorského, definovaného v § 2 odst. 1 autorského zákona jako *dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam.*²

Je důležité odlišovat hudební dílo ve smyslu nehmotném, které je předmětem ochrany autorského zákona, od jeho fyzické podoby, již prostřednictvím je dílo vyjádřeno, a které je předmětem práva vlastnického, či jiných věcných práv podle § 119 občanského zákoníku. Nabytí vlastnického práva věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno nenabývá oprávnění k výkonu práva dílo užít, není-li sjednáno nebo nevyplývá-li ze zákona jinak. [12.],[14]

² Tamtéž s. 3

2.2. Užití hudebního díla

2.2.1. Užití hudebního díla autorem

Autor

V souladu s kontinentálním pojetím práva, může být autorem díla pouze fyzická osoba, která dílo vytvořila, neboť pouze člověk může disponovat tvůrčími a duševními schopnostmi. Okamžikem vytvoření díla vznikají autorovi osobnostní a majetková práva k dílu. Autorem díla může být i osoba nezpůsobilá k právním úkonům. K nakládání s dílem je však v takovém případě souhlas jejího zákonného zástupce.

Pokud bylo dílo vytvořeno společnou činností dvou a více autorů, jež se odehrála před dokončením díla, jedná se o dílo spoluautorské. Autorská práva tak náleží všem autorům společně a nerozdílně. [14.]

Osobnostní práva

Osobnostní práva jsou přímo spojena s osobou autora. Nelze je smluvně převést na jiný subjekt ani se jich vzdát. Tato práva zanikají smrtí autora, avšak díky tzv. postmortální ochraně je zaručeno, že si nikdo jiný nemůže osobovat dílo, které je předmětem této ochrany ani ho užívat způsobem, které by snižovalo jeho hodnotu. Tato ochrana je časově neomezená a mají ji právo uplatňovat osoby blízké, kolektivní správci apod.

Mezi základní osobnostní práva je zahrnováno:

- právo autora rozhodnout o zveřejnění svého díla,
- právo osobovat si autorství včetně práva rozhodnout zda a jakým způsobem má být autorství uvedeno při zveřejnění a dalším užití jeho díla,
- právo na označení a právo na nedotknutelnost svého díla,
- právo na odstoupení od smlouvy z důvodu změny přesvědčení,
- právo na autorskou korekturu. [12.]

Majetková práva

Mezi majetková práva autora je zahrnováno především právo dílo užít v původní nebo jiným zpracované či jinak změněné podobě, samostatně nebo v souboru anebo ve spojení s jiným dílem či prvky a udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva. Je-li autorem

poskytnuto oprávnění jiné osobě právo mu nezaniká, v rozsahu daném smlouvou však musí strpět omezení výkonu svého práva dílo užít.

Za užití díla je třeba považovat jakékoliv nakládání s dílem. V zákonu je však uveden demonstrativní výčet nejběžnějších způsobů užití, mezi něž patří:

- právo na rozmnožování díla,
- právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla,
- právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla,
- právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla,
- právo na sdělování díla veřejnosti,
 - právo na provozování díla živě nebo ze záznamu a právo na přenos provozování díla,
 - právo nevysílání díla rozhlasem či televizí,
 - právo na přenos rozhlasového či televizního vysílání díla,
 - právo na provozování rozhlasového či televizního vysílání díla.

V rámci tzv. jiných majetkových práv je dále autorovi přisuzován nárok na odměnu při opětovném prodeji originálu díla. Toto právo je pro účely této práce irelevantní, jelikož se vztahuje především na umělecká díla trvale zachycená na hmotném substrátu (výtvarná díla).

Posledním majetkovým právem autora je právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu podle § 25. Tento zákon slouží jako kompenzace autorům za jejich ušlé zisky, jejichž příčinou jsou výjimky ze zákona umožňující uživatelům rozmnožování děl pro vlastní potřebu (viz dále). Tato kompenzace je odváděna formou poplatku z každého prázdného nosiče, který může sloužit k záznamu díla i reprodukčních přístrojů, jež toto zaznamenání umožňují.

Na rozdíl od osobnostních, majetková práva po smrti autora nezanikají, ale jsou převedeny na dědice a trvají po dobu dalších 70 let. Doba trvání se začíná počítat od prvního dne následujícího po roce, v němž došlo k úmrtí. Bylo-li dílo vytvořeno za spolupráce více autorů, pak je předmětná smrt posledního ze spoluautorů. Majetková práva k anonymním dílům trvají 70 let od oficiálního zveřejnění díla.

Po uplynutí doby trvání majetkových práv se předmětné dílo stává automaticky tzv. dílem volným a kdokoli jej může volně užívat bez nutnosti splnit jakékoliv formální požadavky.

[12.]

2.2.2. Výjimky a omezení autorského práva

Právo dílo užít je výlučným právem autora a tak ke každému užití díla jinou osobou je zapotřebí autorův souhlas. Zákonem jsou však stanoveny i jisté výjimky z tohoto pravidla. Jedná se především o takové případy, kdy je upřednostněn celospolečenský zájem před právy autora. Konkrétně se jedná o volné užití a zákonné licence. V zákoně jsou uvedeny taxativně a jejich aplikace nedovoluje extenzivní výklad.

Na základě Bernské úmluvy a Dohody TRIPS³ se na všechny výjimky z autorského zákona musí uplatnit tzv. třístupňový test, jenž je zakotven v ustanovení § 29 odst. 1 autorského zákona. Na základě tohoto ustanovení lze:

- výjimky a omezení práva autorského uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených v tomto zákoně,
- pouze tehdy pokud takové užití není v rozporu s běžným způsobem užití díla,
- a jen tehdy nejsou-li nepřiměřeně dotčeny zájmy autora.

Zároveň je třeba, aby předmětné dílo bylo zveřejněno neboli zpřístupněno veřejnosti. [14.]

Volné užití díla

Zákonem je umožněno za jistých podmínek užití autorského díla bez svolení autora a bez povinnosti zaplatit autorský poplatek. Tyto podmínky jsou stanoveny v § 30 autorského zákona, který říká, že *za užití díla podle tohoto zákona se nepovažuje užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, nestanoví-li tento zákon jinak a do práva autorského tak nezasahuje ten, kdo pro svou osobní potřebu zhotoví záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu díla.*⁴ Při kopírování díla zároveň nesmí být dotčeny technické prostředky jeho ochrany a kopii musí zhotovit ten, jehož potřebě má sloužit. Jelikož se jedná o výlučnou výjimku z práva autorského, je třeba na každý případ volného užití aplikovat tzv. třístupňový test, upravený v §29 odst. 1 a dílo musí být zpřístupněno veřejnosti. Všechny výše zmíněné podmínky musí být splněny kumulativně. Uživatel si pro svou potřebu může zhotovit i více kopií jednoho díla, ovšem za splnění výše uvedených podmínek. [12.]

³ TRIPS – Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, spravovaná Světovou obchodní organizací

⁴ CHALOUPKOVÁ, Helena a Petr HOLÝ. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 54.

Zákonné licence

Zákonné licence představují další výjimku ze zákona, kterou je umožněno užití autorského díla bez potřeby souhlasu autora a povinnosti zaplatit obvyklý poplatek. Tuto výjimku však upravují trochu odlišné instituty, než volné užití.

Bezúplatné zákonné licence jsou autorským zákonem vymezeny v ustanoveních § 31 - § 39. Jedná se především o případy,

- citace,
- propagace výstavy uměleckých děl a jejich prodeje,
- užití díla umístěného na veřejném prostranství,
- úřední a zpravodajská licence,
- užití díla v rámci občanských či náboženských obřadů nebo v rámci úředních akcí pořádaných orgány veřejné správy, v rámci školních představení a užití díla školního,
- omezení práva autorského k dílu soubornému,
- knihovní licence,
- licence pro zdravotně postižené,
- užití originálu nebo rozmnoženiny díla výtvarného, fotografie nebo díla vyjádřeného postupem podobným fotografii jeho vystavením. [14.]

2.2.3. Licence k užití díla

S výjimkou tzv. konzumace díla⁵, volného užití a zákonných licencí, je ke každému užití autorského díla zapotřebí souhlas autora udělený prostřednictvím smlouvy. Pro oblast autorského práva a práv s ním souvisejících je upraven jednotný smluvní typ a tím je smlouva licenční. Tato smlouva opravňuje nabyvatele *k výkonu práva dílo užít k jednotlivým způsobům nebo ke všem způsobům užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném, a nabyvatel se zavazuje, není-li podle § 49 odst. 2 písm. b) sjednáno jinak, poskytnout autorovi odměnu.*⁶ Je zde zakotven princip smluvní volnosti. Pro případ absence smluvního ujednání platí zákonná úprava. Dle způsobu a rozsahu užití rozlišujeme licenční smlouvy na dva typy a to výhradní a nevýhradní. Písemná forma je zákonem vyžadována pouze u smlouvy výhradní. Smlouvu

⁵ Konzumace díla je takové nakládání s dílem, jehož cílem je přímé naplnění účelu vzniku díla, tj. vnímání díla lidskými smysly.

⁶ CHALOUPKOVÁ, Helena a Petr HOLÝ. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 89.

nevýhradní je možné uzavřít i formou ústní, avšak z hlediska případné vymahatelnosti práv je písemná forma praktičtější. Licenční smlouva je pojata jako zásadně úplatná avšak v zájmu zachování principu smluvní volnosti se připouští i její neúplatnost. Jednou z podstatných náležitostí licenční smlouvy je určení způsobu a rozsahu jejího užití, k němuž se licence uděluje. Jejich neuvedení však nemá za následek neplatnost smlouvy. Jestliže ve smlouvě tyto náležitosti nejsou uvedeny, tak se vychází z předpokladu, že byla licence poskytnuta v takovém rozsahu a k takovým způsobům užití, jenž je nezbytný k naplnění účelu smlouvy.

Zatímco v rámci užití autorských děl jsou uzavírány smlouvy licenční a podlicenční, tak pro úpravu právních vztahů mezi smluvními stranami při vytvoření autorského díla jsou obvykle uzavírány smlouvy v režimu občanského respektive obchodního zákoníku. Rovněž jsou uplatňovány smlouvy kombinované či atypické a smlouvy upravující vztahy mezi jednotlivými subjekty např. mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem v případě díla zaměstnaneckého či mezi autory navzájem v případě společného díla.

V souvislosti s touto tematikou je třeba zmínit, že od 1. 1. 2014 nabývá účinnosti nový občanský zákoník, který obsahuje i ucelenou úpravu licenční smlouvy a smlouvy o dílo s nemotným výsledkem, což bude mít vliv i na účinnost všech ustanovení týkajících se úpravy licenčních smluv. [12.], [14.]

2.3. Ochrana autorských práv

Autorské dílo se stává předmětem ochrany autorského zákona okamžikem jeho vytvoření a není třeba splnění žádných dalších formálních požadavků. Tato ochrana se nevztahuje jen na dílo dokončené, ale i na všechny jeho vývojové fáze a části.

Tento neformální způsob právní úpravy sice usnadňuje ochranu autorského díla, avšak může vést i k jistým komplikacím. Především pokud by došlo na spor o autorství. Pro zjednodušení důkazní situace v rámci potencionálních soudních sporů je doporučováno, aby si autor ponechal veškeré přípravné materiály související se vznikem díla (pracovní verze díla apod.). Dále je možné využít služeb registrace a evidence děl u některého z kolektivních správců nebo uměleckých agentur a dílo u nich registrovat, případně uložit hmotné vyjádření díla u notáře a vyhnout se tak možným problémům.

V rámci mezinárodního práva je rovněž vhodné označit autorská díla copyrightovou doložkou⁷, neboť i státy, které pro vznik autorského práva vyžadují splnění formálních náležitostí (angloamerický právní systém) musí považovat u všech zahraničních děl tyto požadavky za splněné, pokud jsou díla touto doložkou opatřena. Pro potřeby Českého právního řádu je však tato doložka považována za irelevantní. [12.]

Pokud dojde k neoprávněnému užití díla, které je předmětem ochrany autorských práv, má poškozený právo se dovolávat spravedlnosti na příslušné právní úrovni. V první řadě je na základě zásady *vigilantibus jura*⁸ uplatňovat soukromoprávní prostředky ochrany. Při jejich nedostatečnosti následně uplatňovat sankce správní a až jako konečný prostředek ochrany uplatňovat právo trestní. Nároků vyplývajících z porušení autorského práva se může domáhat autor díla, oprávněný dědic, osoba s příslušným oprávněním, držitel výhradní licence, případně kolektivní správce. [14.]

2.3.1. Soukromoprávní prostředky ochrany

Nastane-li situace, kdy dojde k porušení autorských práv a poškozený se nedohodne na náhradě škody s druhou stranou, je možné vzniklý spor řešit podáním občanskoprávní žaloby u příslušného soudu. Autor, do jehož práva bylo neoprávněně zasaženo nebo jehož právu hrozí neoprávněný zásah, se může podle § 40 autorského zákona, domáhat především nároků na:

- určení svého autorství
- zákaz ohrožení svého práva
- sdělení údajů o způsobu a rozsahu neoprávněného užití
- odstranění následků zásahu do práva
- poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu
- zákaz poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování nebo ohrožování práva autora.

Zákonem je dále stanoveno, že právo na náhradu škody a bezdůvodného obohacení podle § 451 občanského zákoníku zůstává nedotčeno a místo skutečně ušlého zisku se autor může domáhat náhrady ušlého zisku ve výši odměny, která by byla obvyklá za získání takové

⁷ ve tvaru: © jméno autora, rok prvního uveřejnění

⁸ z lat. = zákony jsou pro bdělé

licence v době oprávněného nakládání s dílem. Výše bezdůvodného obohacení je dvojnásobkem odměny, která je obvyklá pro získání příslušné licence v době neoprávněného nakládání s dílem. Podle příslušného předpisu § 107 občanského zákoníku je pak třeba posuzovat i otázku promlčení činu.

Uvedený výčet nároků je pouze demonstrativní a navazují na něj další ustanovení, která výčet rozšiřují, respektive specifikují. Autor může tyto nároky uplatňovat buď jednotlivě, nebo kumulativně v rámci jednoho soudního řízení. Tyto právní prostředky ochrany jsou založeny na odpovědnosti objektivní. K odpovědnosti tedy není třeba zavinění. Občanskoprávní řízení je plně v rukou účastníku, což znamená, že navrhovatel může kdykoliv žalobu stáhnout. [14.]

2.3.2. Správní prostředky ochrany

Pokud se jedná o méně závažný případ porušení autorských práv, může být na základě rozhodnutí příslušného policejního orgánu a státního zástupce stanoveno, že se jedná o přestupek (u právnických osob o správní delikt). V takovém případě je zahájeno přestupkové řízení. Jeho projednávání přísluší správnímu orgánu, v jehož územním obvodu byl přestupek spáchán. Úprava přestupků v rámci porušení autorských práv je částečně převzata ze zákona o přestupcích, a zároveň je rozšířena o další skutkové podstaty. V § 105a autorského zákona je stanoveno, že fyzická osoba se dopustí přestupku tím, pokud:

- neoprávněně užije autorské dílo, umělecký výkon, zvukový či zvukově obrazový záznam, rozhlasové nebo televizní vysílání nebo databázi,
- neoprávněně zasahuje do práva autorského způsobem uvedeným v § 43 odst. 1 nebo 2 anebo v § 44 odst. 1 nebo
- jako obchodník, který se účastní prodeje originálu díla uměleckého, nesplní oznamovací povinnost podle § 24 odst. 6.

Ustanovení § 105b autorského zákona pak obsahuje stejné skutkové podstaty jako § 105a, avšak subjektem deliktu může být jen právnická osoba nebo fyzická osoba, která porušila chráněná práva v souvislosti se svou podnikatelskou činností. Za přestupek (správní delikt) může být podle autorského zákona udělena pokuta až do výše 150 000 Kč. [14.]

2.3.3. Trestněprávní prostředky ochrany

Dopustí-li se pachatel trestného činu porušení autorských práv, lze vůči němu uplatňovat trestní odpovědnost a s tím spojené důsledky, jen tehdy, jde-li o natolik společensky škodlivý případ, že jej nelze vyřešit na jiné právní úrovni. Takový čin je pak posuzován podle trestního zákoníku, konkrétně § 270 porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi, v němž je stanoveno, že kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán:

- vykazuje-li čin uvedený v odstavci 1 znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání,
- získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch nebo způsobí-li tím jinému značnou škodu, nebo
- dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu

Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

- získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu nebo způsobí-li tím jinému škodu velkého rozsahu, nebo
- dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu [34.]

Poškozený má právo v rámci tzv. adhezního řízení⁹ navrhnout, aby byla pachateli uložena povinnost nahradit vzniklou škodu a může se tak vyhnout zdlouhavému uplatňování nároků a finančním výdajům v rámci případného občanskoprávního řízení.

⁹ Adhezní řízení je řízení o náhradě škody způsobené trestným činem, které probíhá v souvislosti s trestním řízením vedeným proti pachateli tohoto trestného činu.

3. Hudební pirátství a jeho vliv na hudební průmysl

3.1. Pojem pirátství a jeho význam

Pojem pirátství, tak jak je vnímán dnes v souvislosti s autorským právem, má své kořeny v šedesátých letech. Zatímco Americkou hudební scénou hýbal rock 'n' roll a probíhala sexuální revoluce, tak v Evropě tou dobou působila převážně státní rádia zaměřená na posluchače starší 30 let. Byl tak vysílán především seriózní obsah a populární hudbu zněla z éteru jen po dobu několika málo minut denně. Získat licenci pro soukromou rozhlasovou stanici bylo prakticky nemožné. Za účelem oživení evropské hudební scény začaly vznikat ilegální rozhlasové stanice, umístěné na lodích, kotvících v mezinárodních vodách. První taková stanice začala vysílat v roce 1958. Vzhledem k její popularitě začaly přibývat další podobné stanice. Finanční přežití jim zabezpečovala především reklama. Ačkoliv tyto stanice neporušovaly žádný právní předpis, byly vládou označeny za "pirátská rádia" a následně byly různými právními kličkami odsouzeny k zániku. Postupem času se pojem pirátství rozšířil na celou oblast porušování práv k duševnímu vlastnictví.

Českou protipirátskou unií je tento termín definován *jako jakékoliv neoprávněné užití autorského díla a ostatních předmětů ochrany podle práv souvisejících s právem autorským takovým způsobem, který přísluší pouze nositelům práv k těmto dílům a ostatním předmětům. Pirátství je parazitování na duševním vlastnictví někoho jiného. Faktem je, že pirátství je obyčejná krádež.*¹⁰

3.2. Rozdělení pirátství

V rámci hudebního pirátství můžeme hovořit o rozdělení do následujících kategorií:

Výrobové pirátství

Prosté pirátství – je kopírování originální nahrávky, bez povolení držitele jejich práv, za účelem dosažení zisku. V takových případech se často jedná o kompilace největších hitů různých alb jednoho protagonisty nebo stejného hudebního žánru, aby byla kopie více atraktivní pro potencionální zákazníky. Obaly takovýchto kopií se liší od originálů. Jejich primárním cílem není uvést zákazníka v omyl.

¹⁰ ČESKÁ PROTIPIRÁTSKÁ UNIE. *Česká protipirátská unie* [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.cpufilm.cz/piracy.html>

Bootlegy¹¹ – jsou nepovolené nahrávky živých nebo rozhlasových vystoupení. Jsou kopírovány a šířeny bez svolení držitele práv a to často za vysokou cenu, přestože jejich kvalita, vzhledem ke způsobu jejich pořízení, není příliš vysoká.

Padělky – jsou ilegální kopie hudebních nahrávek, utvořeny tak, aby nesly veškeré identifikační znaky originálu a zmátly tak potencionální kupce, kteří věří, že zaplatili za legální výrobek.

Internetové pirátství – jedná se o šíření hudebních nahrávek prostřednictvím internetové sítě do celého světa, pomocí různých systémů, které se neustále vyvíjejí a zdokonalují. Stejně jako u ostatních druhů hudebního pirátství bezprostředně souvisí s absencí odvodu poplatků majitelům autorských práv, jako jsou autoři, výkonní umělci a výrobci zvukových záznamů, jímž nahrávky patří, a kteří do vytvoření těchto nahrávek investovali nemalé prostředky. V dnešní době se jedná o nejrozšířenější formu hudebního pirátství, která vytlačila ostatní druhy do zanedbatelných hodnot. [18.]

3.3. Historický vývoj hudebního pirátství

Abychom mohli pokračovat dále, je důležité vědět čím je hudební pirátství způsobeno. Jeho hlavní příčinou je snaha lidí ušetřit za nákup hudby v originální podobě.

Hudební pirátství se rozvíjí souvisle s vývojem nových technologií. V době, kdy byla hudba vydávána na vinylových deskách, nebylo jednoduše technologicky možné vytvářet kopie originálních nahrávek. Běžný posluchač si doma nemohl vyrazit vinylovou desku. Počátky hudebního pirátství, tak jak ho známe dnes, tedy spadají do období, kdy se hudba začala nahrávat na magnetofonové pásky. Kopírování hudebních nahrávek bylo již technologicky možné, avšak docházelo k němu zřídka. Prázdné hudební nosiče byly v porovnání s originálními nahrávkami poměrně drahé a tak by posluchač kopírováním nahrávky nic neušetřil, ba spíše naopak. Kopírování bylo jednoduše ekonomicky nevýhodné. Navíc takovéto vytvořené kopie byly v analogovém formátu a tak se nevyznačovaly příliš velkou kvalitou.

Velký obrat pro hudební pirátství znamenal příchod nové technologie v oblasti hudebních nosičů a záznamových zařízení a to kompaktního disku. První kompaktní disk byl

¹¹ z angl. bootleg = ilegální

vyroben v roce 1982. Ve světě techniky se jednalo o malý zázrak. Digitální se, oproti analogovému, velké množství výhod. Z těch nejvýznamnějších lze zmínit výrazné zlepšení kvality zvuku a mnohem snadnější editace nahraných skladeb jako jejich stříhání, kopírování a doladování různých detailů. O šest let později tak byla zavedena standardizovaná výroba hudebních CD¹² a celý proces nahrávání hudby se tak zdigitalizoval. Kompaktní disk se stal u posluchačů velice oblíbeným. Hudební průmysl začal zažívat zlatou éru své historie. Došlo k velkému nárůstu prodejů. Starší generace začala obměňovat své sbírky analogových nosičů za lepší digitální a mladá generace šla s dobou a toužila po nových trendech v oblasti technologií. Kompaktní disk začal postupně vytlačovat z trhu analogový záznam, který sice dodnes zcela nevymizel, ale už je využíván spíše jen hrstkou nadšenců poslouchajících vinylové desky a dá se tak považovat za inferiorní zboží. Zároveň však příchod digitální hudby i se všemi jejími výhodami znamenal počátky hudebního pirátství v masivním měřítku. V roce 1988 byla na trh uvedena CD-R mechanika, umožňující zápis dat na kompaktní disky v domácích podmínkách. V této době byla však tato technologie poměrně drahá a CD-R¹³ mechaniku nebylo možné pořídit za méně než 10 000 USD.¹⁴ Mohla si ji tak dovolit jen hrstka vyvolených. Teprve po roce 1992 se situace změnila a cena mechaniky klesla pod 1000 USD a stala se tak dostupnou pro běžného uživatele. Současně hudební trh začal prodělavat jisté změny. Řada menších nahrávacích studií zanikla a dominantní postavení na hudebním trhu získalo pět velkých nahrávacích studií Universal, Warner, Sony, BMG a EMI. Nedostatečná diverzita konkurenčního prostředí vedla k rapidnímu zvýšení cen a hudba se stala drahým artiklem. Ve snaze ušetřit tak lidé začali hudební CD kopírovat ve velké míře a z hudebního pirátství se stal běžný jev. Přestože se hudební pirátství značně rozmohlo, tak na tržby z prodeje hudby to nemělo nějak výrazný efekt.

Jak už bylo zmíněno, hudební pirátství se vyvíjí spolu s technologickým pokrokem. S rozvojem telekomunikačních technologií a stále vyšší úrovně konektivity k internetu tak začaly vznikat alternativní způsoby šíření hudby elektronickou cestou. Prostřednictvím internetu je možné šířit hudební soubory po celém světě. Hranice států a vzdálenosti v této souvislosti ztrácejí opodstatnění. Osudovým milníkem pro svět hudby byl červen roku 1999 a vznik společnosti Napster. Od tohoto okamžiku můžeme hovořit o největším boomu internetového pirátství.

¹² z angl. compact disc = kompaktní disk

¹³ z angl. compact disk recordable = nahrávací kompaktní disk

¹⁴ z angl. United State Dollar = americký dolar

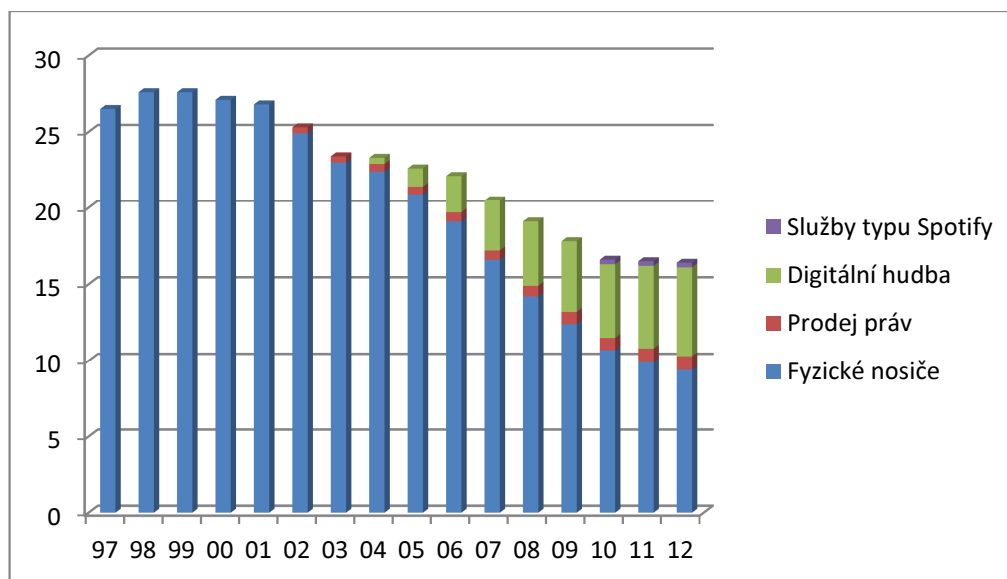
Napster byl založen na bázi P2P¹⁵ sítí (viz. dále) a svým uživatelům umožňoval sdílet hudební soubory prostřednictvím internetu ve formátu MP3¹⁶. To vše zcela zdarma. Během krátké doby se tento způsob distribuce hudby stal velice oblíbeným a v dobách své největší slávy využívalo služeb Napsteru několik desítek milionů uživatelů. To se značně projevilo na poklesu tržeb z prodeje kompaktních disků a tak se Napster stal trnem v oku hudebního průmyslu. Reakce na sebe nenechala dlouho čekat. Vzhledem k tomu, že drtivá většina sdílených souborů, byla předmětem ochrany autorských práv, byla v prosinci 1999, na Napster podána žaloba. Celý spor vedl k bankrotu společnosti Napster a po dvou letech provozu, v roce 2001, byla její činnost ukončena.

Za doby fungování Napsteru si lidé navykli na hudbu ve formátu MP3 a s ní spojené výhody, mezi něž patří zejména rychlý a snadný přístup k hudebním souborům a vysoká kvalita zvuku. Navíc bylo konečně možné stáhnout si zdarma pouze jednotlivé písně a nebylo tak třeba kupovat celá alba. Zcela se tak změnilo pojetí hudby. Po uzavření Napsteru nebyla lidem po dlouhou dobu nabídnuta hudebními společnostmi žádná legální alternativa, která by využívala nově oblíbeného formátu. Posluchači se tak nadále uchýlovali k internetovému pirátství a tržby z prodejů kompaktních disků nadále klesaly. Hudební průmysl si začal uvědomovat míru hrozby hudebního pirátství a byly tak podniknuty patřičné kroky. Adaptace odvětví na změny však trvá dlouho. Pozitivní výsledky se pomalu začínají projevovat a po dlouhých 13 letech se tržby z prodeje hudby lehce zvyšují. [38.]

¹⁵ z angl. peer-to-peer = rovný s rovným

¹⁶ MP3 = formát komprese hudby

Následující graf zachycuje světové tržby z prodeje hudby v letech 1997 až 2012 (v miliardách dolarů) . [17.]

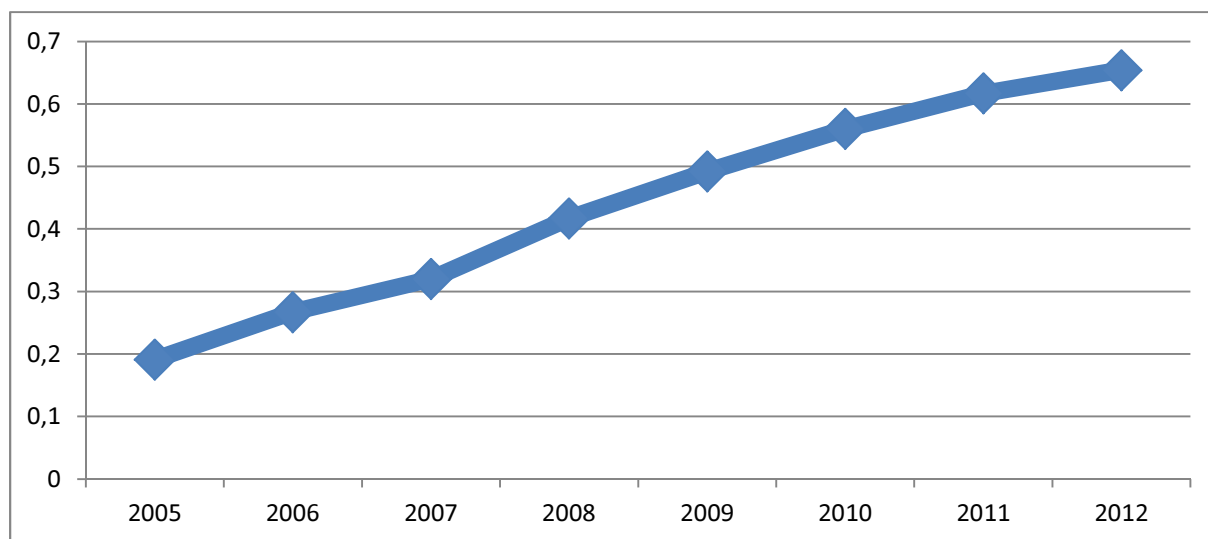

Graf 3.1

3.4. Internetové pirátství a jeho prostředky

Ve světě hudby jsou fyzické nosiče postupně nahrazovány digitální formou. Zásadně se tak mění způsob distribuce hudby. Tento trend je rovněž následován hudebním pirátstvím. Vzhledem k dostupnosti k internetu, která už je ve vyspělých zemích dnes samozřejmostí, si může prakticky každý uživatel hudbu zdarma stáhnout. K tomuto účelu je využívána řada různých prostředků. V této části práce si popíšeme ty nejběžnější a prostřednictvím průzkumu zjistíme, které z nich nejvíce preferují posluchači z řad české populace.

Následující graf znázorňuje úroveň připojení českých domácností k internetové síti. [2.]

Graf 3.2

Poměr uživatelů využívajících neoficiálních a oficiálních zdrojů hudby v ČR [příloha graf 6.]	
Neoficiální zdroje	65%
Oficiální zdroje	35%

Tabulka 3.1

3.4.1. Peer-to-Peer síť (P2P)

Tento způsob šíření dat je využíván 12% všech uživatelů, kteří získávají hudbu prostřednictvím internetu ať už legálním či nelegálním způsobem [příloha, graf č. 6]. Systém Peer-to-Peer sítě, jak už napovídá název, je založen na principu vzájemné rovnosti mezi jednotlivými uživateli. V praxi to znamená, že každý připojený uživatel, není pouze pasivním příjemcem dat, ale zároveň svá data sdílí a plní tak i funkci serveru. Z této podstaty vyplývá, že pokud je předmětem sdílení soubor chráněný autorským zákonem, jedná se o sdílení díla veřejnosti podle §12 odst. 4 písm. f) a § 18 autorského zákona a jako takové je bez souhlasu autora protiprávní. Z výzkumu provedeném pro účely této práce vyplývá, že 86% české populace si je tohoto faktu vědoma.[příloha graf č.] Všechny druhy P2P sítí fungují na takovémto principu, liší se pouze způsobem, na jakém funguje vyhledávání datových souborů. Podle tohoto měřítka je možno je rozdělit do čtyř následujících kategorií.

První generace P2P

Jedná se o síť s tzv. centrálním vyhledávačem. Každý připojený uživatel musí vyčlenit na svém disku určité množství dat s datovými soubory, ke kterému měli přístup i další uživatelé. Podstatným rysem první generace P2P sítí je tzv. centrální vyhledávač, který slouží jako průběžně aktualizovaná databáze souborů, které mají jednotliví uživatelé sítě k dispozici a slouží tak k rychlému vyhledávání konkrétních hudebních souborů. V případě vyřazení centrálního článku se celá síť stane nepoužitelnou.

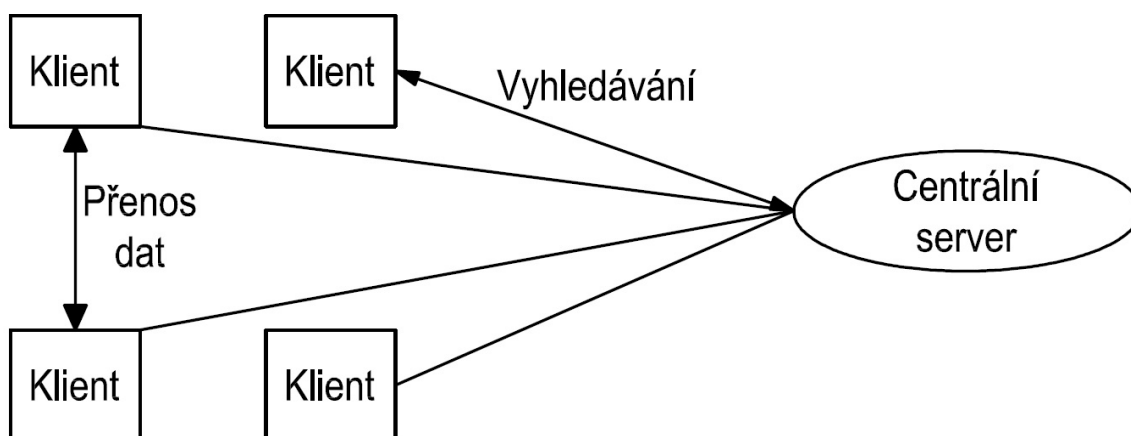

Schéma 3.1

Druhá generace P2P

Druhá generace sítí, s tzv. decentralizovaným vyhledáváním, nevyužívá žádného ústředního článku s obsahem informací, sloužících k nalezení požadovaných souborů, jak tomu bylo u první generace, a proto jsou označovány za tzv. čisté sítě P2P. Fungují obdobně jako sítě první generace. Rozdíl spočívá hlavně ve způsobu vyhledávání jednotlivých datových souborů. Systém k tomuto účelu využívá počítačů jednotlivých uživatelů. Stačí znát kontakt pouze na jednoho dalšího uživatele, zadat název nebo klíčová slova požadovaného souboru a dotaz je paralelně tlumočen dalším uživatelům, dokud nenarazí na subjekt, který daným souborem disponuje a je ochoten ho poskytnout. Tento způsob vyhledávání je oproti centrálnímu pomalejší. Na druhou stranu však značně komplikuje možnost zjistit identitu stahujícího uživatele. Velké množství těchto sítí je založeno na protokolu Gnutella, patří mezi ně např. Kazaa, Morpheus nebo Grokster. Následující schéma znázorňuje jak tento typ sítí funguje.

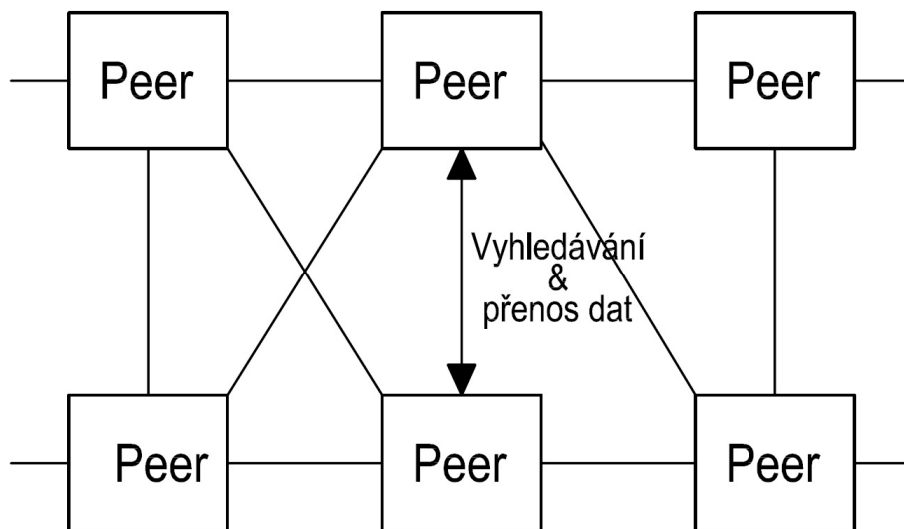

Schéma 3.2

Třetí generace P2P

Sítě třetí generace, nazývané také hybridní sítě představují takovou střední cestu mezi oběma předchozími generacemi. Vyhledávání zde zajišťují tzv. supeuzly, které plní funkci centrálních serverů, zpracovávají informace několika okolních jednotek a dále komunikují s dalšími superuzly. Tyto superuzly jsou zastupovány náhodně zvolenými počítači jednotlivých uživatelů. Princip tohoto systému zajišťuje rychlejší činnost sítě a zároveň zmenšuje pravděpodobnost odhalení stahujícího uživatele. Samotné přenosy dat pak probíhají na stejném principu, jako tomu bylo u předchozích sítí. Princip fungování sítě znázorňuje následující schéma. [18.]

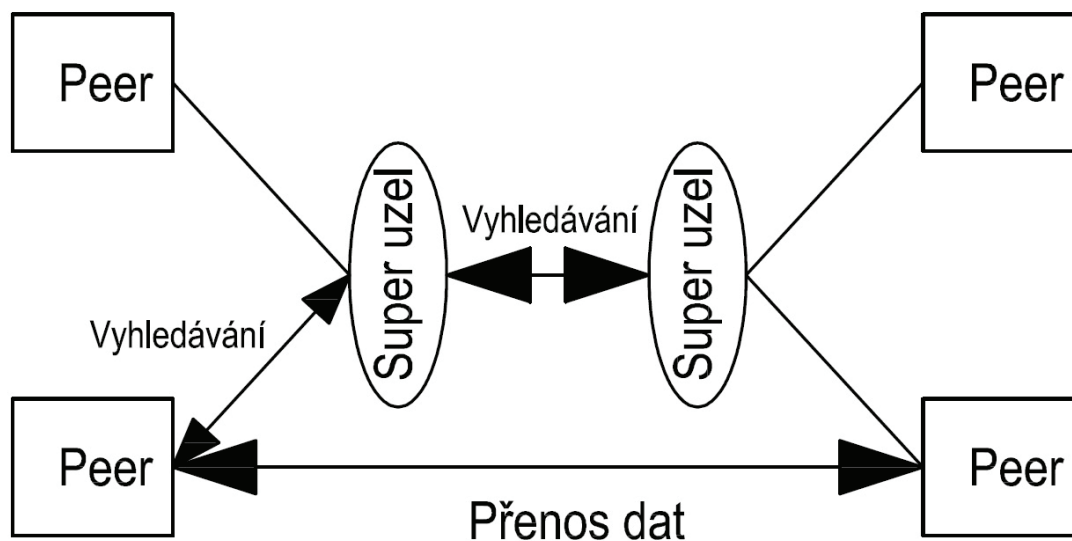

Schéma 3.3

Torrenty

Posledním a nejnovějším typem P2P sítí jsou tzv. torrenty. Mezi uživateli jsou rovněž nejoblíbenější. Princip jejich fungování je však oproti ostatním typům poměrně složitý. Poskytovatel hudebního souboru musí vytvořit soubor s koncovkou *.torrent* obsahující základní informace o poloze nahrávky a adrese trackeru. Následně je soubor umístěn na internet. Uživatel, který má o nahrávku zájem si tento soubor musí stáhnout do počítače a spustit jej v určitém programu, prostřednictvím kterého je navázán kontakt s trackerem. Tracker slouží jako centrální koordinátor, který zaznamenává aktualizované seznamy stahovaných dat a řídí komunikaci mezi uživateli. Jakmile dojde k propojení uživatelů za pomoci trackeru, může začít proces výměny dat. Stahování probíhá po malých částech a uživatel tak může v reálném čase sdílet to, co již stáhnul. Paradoxně čím víc uživatelů stahuje jeden konkrétní soubor, tím probíhá přenos rychleji. V rámci procesu sdílení dat rozlišujeme tři typy uživatelů a to:

- seedera což je subjekt, který soubor zveřejnil nebo již soubor stáhl celý a nabízí jej v plném rozsahu
- peerera, jenž soubor sdílí v neúplné podobě (jen tu část kterou již stáhnul)
- a leechera, což je subjekt, který soubor stahuje.

Princip fungování tohoto typu sítě je znázorněn prostřednictvím následujícího schématu. [20.]

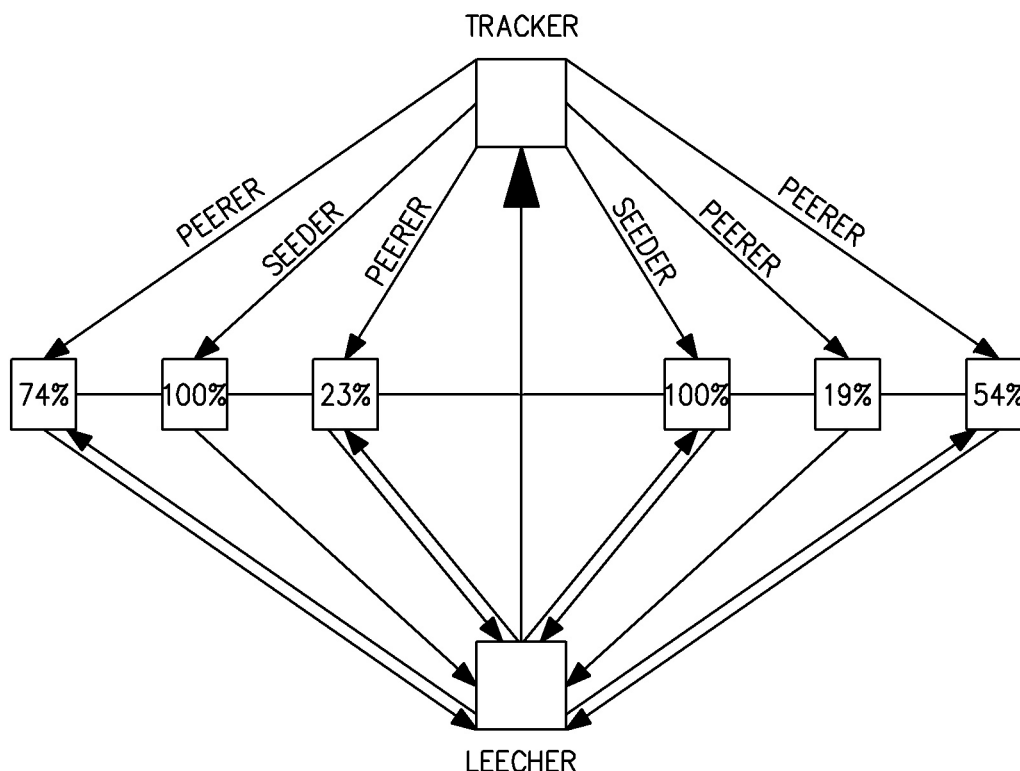

Schéma 3.4

3.4.2. FTP a File-hostingové servery

Velké oblibě mezi internetovými piráty se těší tzv. FTP a File-hostingové servery. Jejich služeb využívá 48% posluchačů, jenž stahují svou hudbu z internetu (viz příloha, graf č. 6). Obsluha těchto serverů je velice jednoduchá a nevyžaduje žádnou zvláštní softwarovou výbavu. Jsou založeny na klasickém modelu klient – server, kde centrální server plní funkci úložného prostoru a klientovi je umožněno na něj nahrávat, respektive z něj stahovat větší objemy dat. Původně začaly vznikat, jako tzv. úschovny pro zálohování soukromých datových souborů. Uživatelé však časem začali těchto služeb zneužívat a ukládat zde soubory, které jsou předmětem ochrany autorských práv a sdílet je tak s ostatními uživateli. Upload takovýchto souborů bez souhlasu autora je v rozporu s §12 odst. 4 písm. f) a § 18 autorského zákona je tudíž nezákonný. Poskytovatel služby není odpovědný za obsah, který jeho uživatelé na server nahrávají. Ovšem v případě upozornění na skutečnost, že je zmíněný obsah předmětem autorských práv, je poskytovatel povinen jej odstranit. Samotné stahování

souborů uživateli protiprávní není, na základě výjimky o volném užití díla dle §30 autorského zákona. Celých 44% veřejnosti si však myslí opak. [příloha graf č.]

K tomu, aby se uživatel mohl připojit na FTP server mu stačí znát pouze adresu uživatele a hned vidí kompletní strukturu a obsah uložených dat. Naproti tomu u file-hostingových serverů je třeba znát konkrétní adresu každého jednotlivého souboru o který má uživatel zájem. V souvislosti s touto skutečností začali vznikat různé blogy a diskuzní fóra, na kterých lze nalézt zmíněné adresy souborů. Uveřejňování odkazů na tyto soubory s autorským obsahem je považováno za protiprávní.

3.4.3. Streamovací servery

Streaming¹⁷ je technologie umožňující kontinuální přenos dat, nejčastěji audiovizuálních materiálů, mezi zdrojem a koncovým uživatelem. Přenos probíhá v nepřetržitém proudu, po malých částech dat, což umožňuje uživateli přehrávání materiálu již během jeho načítání. Hlavní myšlenka spočívá v tom, že data si uživatel nemusí stáhnout na svůj harddisk a celý proces je tak pohodlnější.

V současnosti rozlišujeme dvě formy streamingu. Pro první formu je typické, že probíhá v reálném čase. Tento způsob je využíván internetovými rádii nebo k přímému přenosu koncertů. Druhá forma je označována jako tzv. “video on demand“. V tomto případě je datový obsah dlouhodobě uložen na serveru poskytovatele a uživatel si je může kdykoliv vyhledat a přehrát. Typickým zástupcem těchto služeb je společnost YouTube. [5.]

YouTube byl založen v roce 2005 a v současné době je největším internetovým serverem sloužícím pro sdílení videí. Odhaduje se, že jeho stránky navštíví přes 800 milionů aktivních uživatelů za měsíc a jejich počet neustále narůstá. Přestože Youtube slouží ke sdílení videí, tak hraje podstatnou roli i ve světě hudby. Velkou část z jejich obsahu totiž zaujímají videa s hudební tematikou. Podle nejnovějších statistik dokonce 9 z 10 nejprehrávanějších videí souvisí s hudbou. Naneštěstí jsou na tento server stále nahrávány hudební soubory porušující autorská práva. YouTube jako poskytovatel služby však není povinný takovéto soubory vyhledávat, pouze je odstraňuje na základě upozornění na jejich existenci. Z pohledu uživatele je přehrávání jakýchkoliv videí zcela legální pokud si však data nestáhne přímo do

¹⁷ Z angl. stream = proud

svého počítače, pomocí speciálního softwaru. Takové počínání se již považuje za protiprávní. Tento fakt je všeobecně znám 84% Čechů. [příloha graf č. 6]

3.5. Vliv hudebního pirátství na ekonomiku

Hudební pirátství je podle IFPI hlavní faktor zpomalující ekonomický růst hudebního průmyslu. Konkrétní vyčíslení škod hudebního pirátství je vzhledem k nehmotné povaze autorských děl komplikovanou záležitostí a získat konkrétní čísla je prakticky nemožné. Proto budeme hovořit spíše v teoretické rovině.

Na pokles zisků z prodeje hudby v posledních 13. letech má značný vliv řada faktorů jako generační změny doprovázené novými technologiemi, nedostatečná přizpůsobivost hudebního průmyslu konkrétním trhům, pomalá adaptace odvětví na změny atd. Není však pochyb o tom, že hudební pirátství v tomto ohledu zastupuje velkou roli. Faktem je, že peněžní hodnota hudebního průmyslu klesla mezi lety 2004 – 2010 o závratných 31%. Je třeba si však uvědomit, že hudební pirátství má mnohem širší, dopad než jen na velké nahrávací společnosti a bohaté umělce, jejichž příjmy i přes tento negativní vliv dosahují závratných výšin. Pirátství rovněž okrádá řadu dalších drobných ekonomických subjektů, kteří jsou na sféře hudby přímo závislí, jako jsou malé nahrávací společnosti, hudební technici, obchodníci s hudebními nástroji a mnoho dalších. O nemalé peníze tak přicházejí i méně známí, přesto nadaní autoři hudebních děl, což má samozřejmě dopad i na úroveň umělecké úrovně světa hudby.

Důležité je také zamyslet se nad negativními důsledky hudebního pirátství z širšího, makroekonomického hlediska. Díky klesajícím příjmům krachuje spousta menších podnikatelů a to vede ke zvýšení nezaměstnanosti. Odhaduje se, že do roku 2015 by mohlo zaniknout až 1,2 milionů pracovních pozic v rámci kreativního průmyslu, do něhož se kromě hudby řadí také film, televize a softwarový vývoj.

Hudební pirátství má také velice negativní vliv na příjmy státu v podobě ušlých daní z příjmu a DPH. V konečném důsledku tak hudební pirátství zpomaluje celkový ekonomický růst.

3.6. Průzkum zaměřený na názory české populace v oblasti hudebního pirátství

V rámci průzkumu provedeném za účelem vyhotovení této bakalářské práce, bylo dotazováno 100 osob, prostřednictvím sociální sítě Facebook. Z celkového počtu dotazovaných bylo 56% mužů a 44% žen, v různém věkovém rozmezí. Předmětem výzkumu byl vztah hudebních posluchačů k prostředkům umožňujících internetové hudební pirátství a míra jejich užívání. Dále pak bylo zkoumáno všeobecné povědomí o legálnosti užívání těchto prostředků.

Z tohoto výzkumu bylo následně vyvozeno, že celých 65% uživatelů internetu získává svou hudbu prostřednictvím neoficiálních zdrojů, prostřednictvím oficiálních pak pouze 35% dotazovaných.

Ze získaných údajů dále vyplynulo, že povědomí českých občanů o právní úpravě autorského zákona je, v souvislosti praktikováním hudebního pirátství značně zkreslené. Právě neznalost zákona může být hlavní příčinou tak vysokého počtu hudebních pirátů oproti jiným zemím. Dalším důvodem může být absence některých legálních služeb na českém trhu, jako např. Spotify, jež by přilákaly uživatele nelegálních sítí zpět do „obchodů“.

Tyto vlivy působí kumulativně a je tak těžké s jistotou určit jeden, jenž má největší podíl na vysoké úrovni pirátství v naší zemi. Na základě dostupných informací je tak složité vytvářet ucelené závěry. Kompletní výsledky průzkumu a jejich grafické znázornění jsou pak obsaženy v příloze.

Faktem zůstává, že pirátství má širokosáhlé negativní důsledky na ekonomiku, jak už bylo zmíněno v předchozí části. Tento problém je třeba řešit, obzvlášť v současné době, kdy je světová ekonomika značně nestabilní. Potencionálním řešením problematiky bude věnována další kapitola.

4. Náměty na možné řešení problematiky

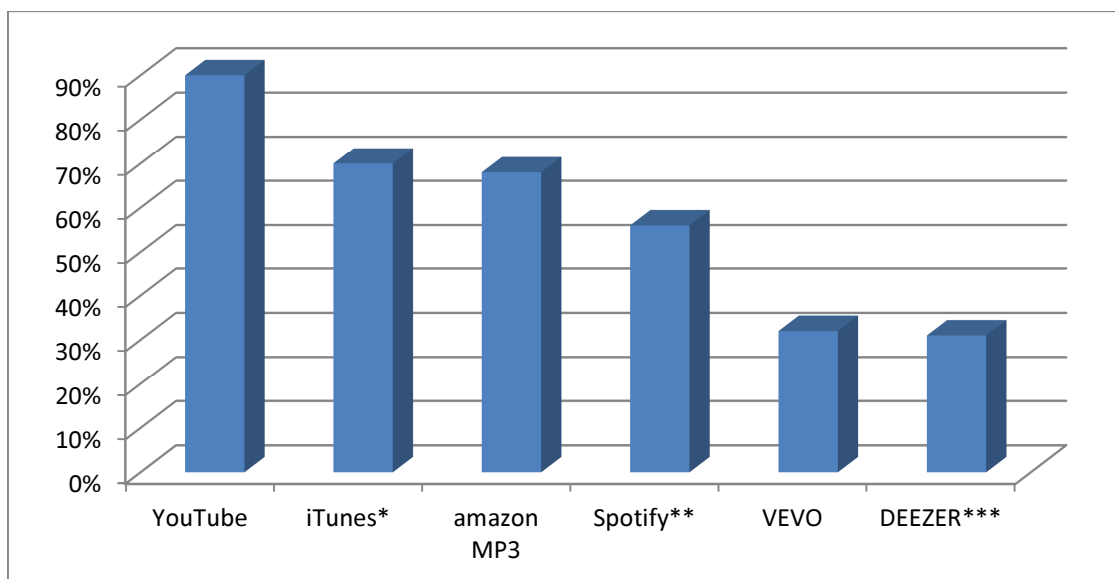
Stejně jako v přírodě, i ve světě obchodu platí jeden základní zákon. Přizpůsobit se, znamená přežít. K tomu, aby hrozba hudebního pirátství byla potlačena, je třeba, aby se hudební průmysl co nejrychleji adaptoval na aktuální tržní situaci a nabízel služby, které kvalitativně předčí ty nelegální. Toto opatření samo o sobě samozřejmě nestačí. Problematika hudebního pirátství je velmi komplikovaná a proto je k ní třeba přistupovat komplexně a z dlouhodobého hlediska. Proto je také nutná spolupráce všech stran, na které má hudební pirátství negativní dopad. Klíčovou je v tomto boji úloha státu a vytvoření takového právního prostředí, které by co nejvíce usnadňovalo ochranu autorských zájmů, ale zároveň příliš nenarušovalo svobodu internetu.

Statistiky naznačují, že kroky podniknuté v boji s hudebním pirátstvím se začínají konečně vyplácet. Za rok 2012 byl zaznamenán růst tržeb z prodeje hudby o 0,3%. To je první pozitivní výsledek za posledních 13 let. [17.]

4.1. Legální alternativy k hudebnímu pirátství

K tomu aby poklesla úroveň hudebního pirátství je nutné lidem nabídnout legální alternativu hudebních zdrojů, která by byla v souladu s nejnovějšími trendy a byla tak pro uživatele atraktivní. V dnešní uspěchané době chtějí mít lidé rychlý a snadný přístup ke své hudbě kdekoli se právě nachází. To je díky vysoké míře konektivity k internetu ve vyspělých zemích dnes možné. V souladu s těmito skutečnostmi se hudební společnosti přizpůsobují a snaží se nabízet řadu služeb, zaručujících tak kvalitní a pohodlný zážitek z poslechu, kterému pirátské služby nejsou schopny konkurovat. Základním předpokladem úspěchu je dostat tyto služby do povědomí široké veřejnosti a za tímto účelem je třeba vést rozsáhlé marketingové kampaně.

Následující graf zachycuje povědomí uživatelů o existenci uvedených legálních služeb.
[17.]

*v USA 84% **ve Švédsku 96% ***ve Francii 75%

Graf 4.1

Velké oblibě mezi uživateli se těší streamovací servery, umožňující on-line poslech hudby zdarma. Tyto služby jsou nejrychleji rozvíjejícím odvětvím hudebního průmyslu a právě do nich jsou vkládány největší naděje v souvislosti s řešením hudebního pirátství.

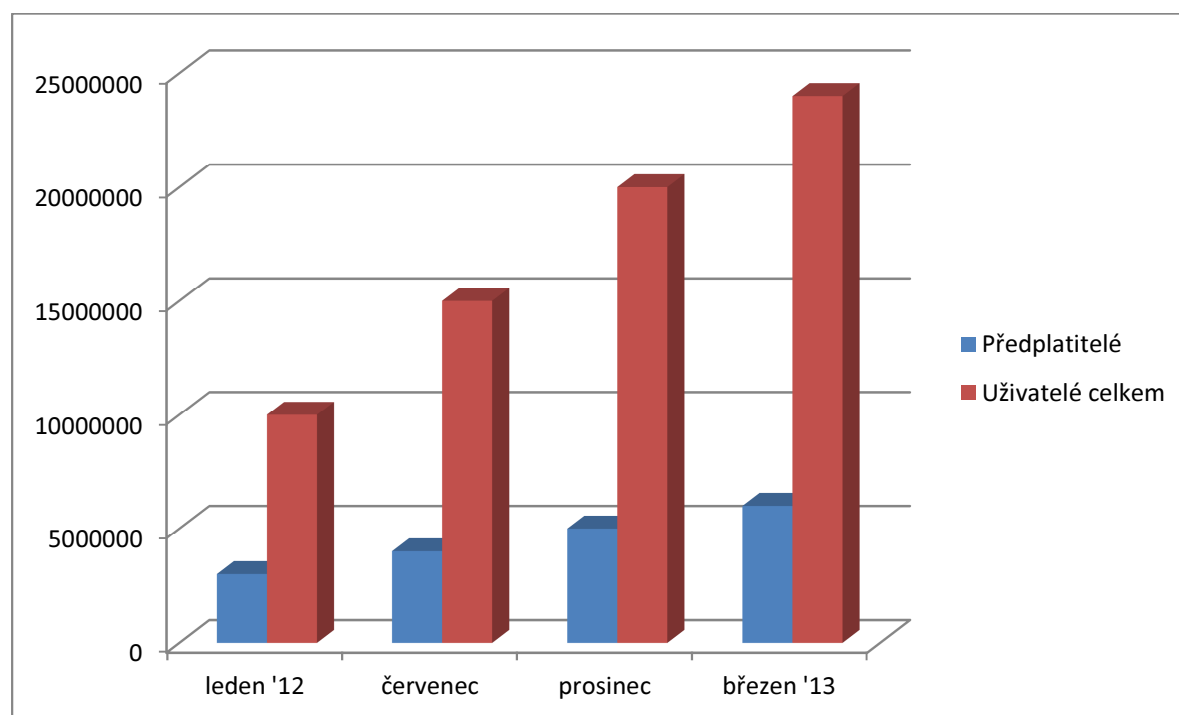
Typickým zástupcem těchto služeb je švédský server Spotify. Přestože působí na trhu teprve krátce, vybudoval si již silnou pozici na trhu. V rámci 28 zemí, ve kterých působí, využívá jeho služeb přes 24 milionů posluchačů a jejich počet neustále roste. Ve Švédsku, kde byla společnost v roce 2006 založena a o dva roky později spuštěna, zisky z prodeje hudebních nahrávek zaznamenaly nárůst o 30,1%. *Jsme zpátky na ziscích z roku 2004 a jestli bude tento vývoj pokračovat, možná se vrátíme k číslům ze zlatých časů kompaktních disků z přelomu tisíciletí.* Prohlásil Per Sundin, CEO švédské pobočky Universal Music.¹⁸

Spotify je založen na obchodním modelu zvaném freemium. Zákazníkům jsou nabízeny dva uživatelské účty. První (free) je zcela zdarma a jeho účelem je nalákat zákazníky. Umožňuje prakticky neomezené online přehrávání hudby a díky možnosti vytvářet tzv. kooperativní playlisty usnadňuje její organizaci, vyhledávání a sdílení. To vše prostřednictvím desktopu nebo laptopu. Uživatel musí pouze strpět reklamy zobrazované během přehrávání, díky

¹⁸VESELÝ, Karel. Jak prší peníze z mraků aneb Kdo spasí hudební průmysl?. In: centrum.cz [online]. 2013-01-06 [cit.]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/kultura/hudba/clanek.phtml?id=766858>

kterým je služba financována. Celý koncept je sestaven tak, aby byl pro uživatele co nej příjemnější a na nabízených službách si vytvořil návyk. Po šesti měsících jsou však zavedeny limity, které značně službu omezují. Tou dobou se však už zákazník své hudby nechce vzdát a tak si celých 20% uživatelů předplatí druhý uživatelský účet (premium).¹⁹ Ten odbourává veškeré limity a zákazník není omezován reklamou. Navíc je možné hudbu přehrávat nejen pomocí desktopu nebo laptopu, ale prostřednictvím všech kompatibilních zařízení jako jsou smartphony, tablety nebo televizory což značně usnadňuje zákazníkovi přístup ke své hudbě. Dále je v rámci účtu možné stáhnout si hudbu ve formátu MP3 a poslouchat ji tak offline. Aby bylo dosaženo ještě větší atraktivnosti a společnost Spotify tak přilákala ještě více zákazníků, spolupracuje společnost s výrobcí známých automobilových značek, jako je Ford nebo Volvo, a zajistila tak svým posluchačům přístup ke streamované hudbě i v některých nových modelech aut. Následující graf zachycuje počet registrovaných uživatelů Spotify mezi lednem 2012 a březnem 2013.

Následující graf zachycuje počet registrovaných uživatelů Spotify mezi lednem 2012 a březnem 2013.[28]

Graf 4.2

¹⁹ IFPI Digital Music Report 2013. *IFPI*. [online]. London, 2013-02-26 [cit.]. Dostupný z: <http://ifpi.org/content/library/DMR2013.pdf>

Po celém světě v současnosti funguje více než 30 služeb založených na podobném principu. Spotify má však nejlepší vyhlídky do budoucna. Na rozdíl od konkurence má oporu ve všech největších nahrávacích společnostech (EMI, Universal, Warner a Sony), které mají ve Spotify investorský podíl a je tak v jejich osobním zájmu, aby společnost prosperovala. Spotify, díky tomuhle partnerství disponuje největší nabídkou hudebních songů. Další ohromnou výhodou před konkurencí představuje integrace se sociální sítí Facebook, která kromě přílivu nových zákazníků umožňuje analyzovat chování zákazníků a na základě toho každému jednotlivci přiřadit přesně cílenou reklamu, která má mnohem lepší efekt. O umístění takové reklamy je samozřejmě zájem z čehož plynou obrovské příjmy. V roce 2012 Spotify získalo řadu velkých investorů mezi něž patří např. Goldman Sachs. Tržní cena společnosti se odhaduje na více než 3 mld. USD

V rámci této kapitoly je důležité také zmínit, že v současné době plánováno spuštění dalších služeb založených na technologii streamingu, ze strany takových firem jako je Google nebo Apple. Vzhledem k prostředkům a předchozím úspěchům těchto společností se dá předpokládat, že jimi nabízené služby budou mít velký úspěch, což povede k dalšímu úbytku uživatelů pirátských sítí.

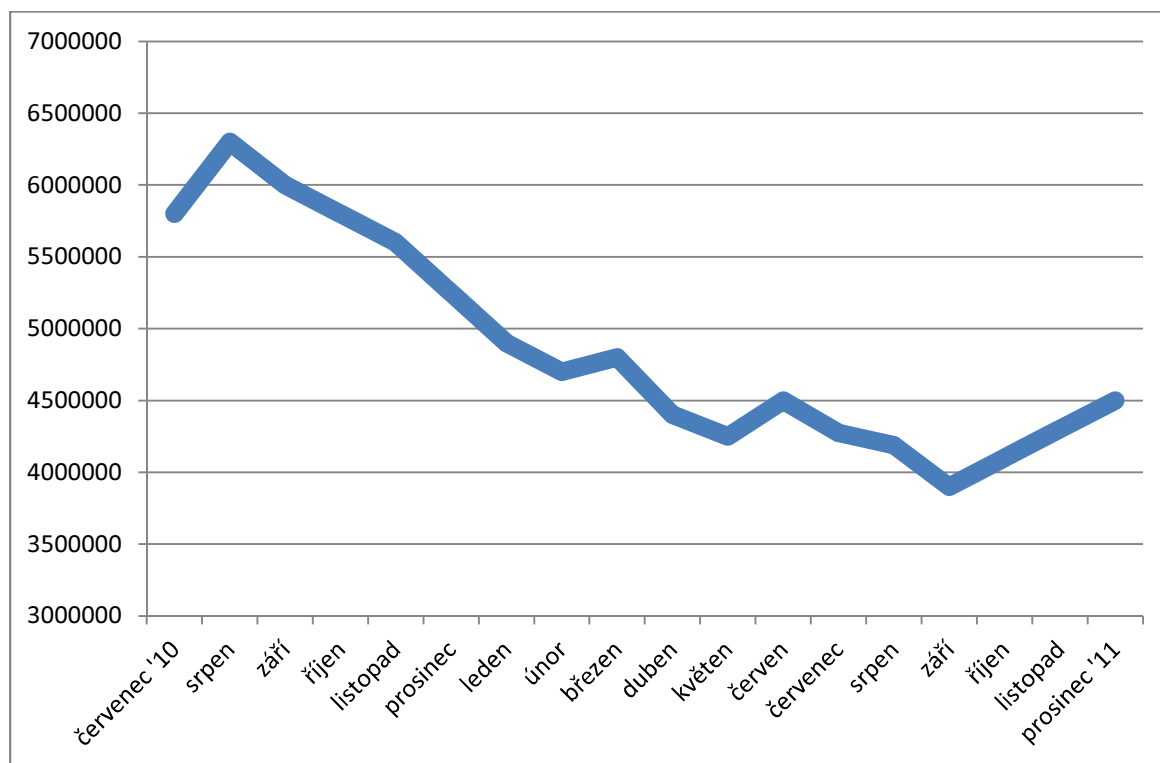
4.2. Úloha státu

4.2.1. Zákony typu HADOPI

Klíčovou složkou v boji s hudebním pirátstvím je spolupráce s poskytovateli internetových a mobilních služeb. Nejvýznamnější pilíře v této oblasti tvoří systém založený na varování uživatelů, rušení serverů porušujících zákon a blokování webových stránek. První spočívá ve sledování distribučních kanálů, které slouží k neoprávněnému šíření autorských děl. Poskytovatelé služeb identifikují IP adresy a klientům, kterým tyto adresy patří následně zašlou upozornění, že svým počínáním porušují autorský zákon. Zákazníci jsou následně upozorněni, že porušují zákon a pokud budou v tomto jednání pokračovat, budou následovat jisté sankce. Ty se liší stát od státu, nejčastěji se však jedná o dočasné zablokování internetového účtu, udělení pokuty apod. Tento program má jistý výchovný charakter a jeho cílem je změnit vnímání posluchačů tak, aby si uvědomili, že hudební pirátství má širokosáhlé negativní důsledky. Výzkumy prokázaly, že většina uživatelů, kteří obdrží alespoň jedno upozornění, přestane využívat služeb nelegálních sítí nebo je alespoň omezí. [17.]

Pokud k této spolupráci s poskytovateli internetových služeb nedochází na dobrovolné bázi nebo výsledky nejsou dostatečně efektivní, je třeba tento problém ošetřit zákonem. První zemí na světě, která takový zákon přijala je Francie. Na základě zákona Hadopi zde byla zřízena stejnojmenná agentura, která vykonává dozor nad internetem a rozesílá uživatelům upozornění, pokud se dopustí porušení zákona. Pokud uživatel upozornění ignoruje a dopustí se stejné činnosti třikrát během jednoho roku, agentura upozorní orgány činné v trestním řízení a uživateli může být zablokován internetový účet až na dobu jednoho roku a uložena pokuta až 1500 euro. Názory na tento zákon jsou velmi rozporuplné. Má však velice pozitivní výsledky. Dle IFPI pokleslo využívání P2P sítí o 20 % od doby co zákon vešel v platnost. Systémy založené na varování se začínají v různých variacích uplatňovat po celém světě. Přestože jsou podobné zásahy do světa internetu značně kontroverzní a vyvolávají velký rozruch, nelze jim upřít jejich účinnost. Tento systém má však i své slabiny. Dnešní technologie umožňuje identifikaci podle IP adres obejít a v důsledku tak mohou být potrestáni spíše amatérští piráti a ti komerční, kteří působí největší škodu uniknou, protože nebude možné je vystopovat.

Následující graf zachycuje vliv zákona Hadopi na počet uživatelů P2P sítí. [16.]

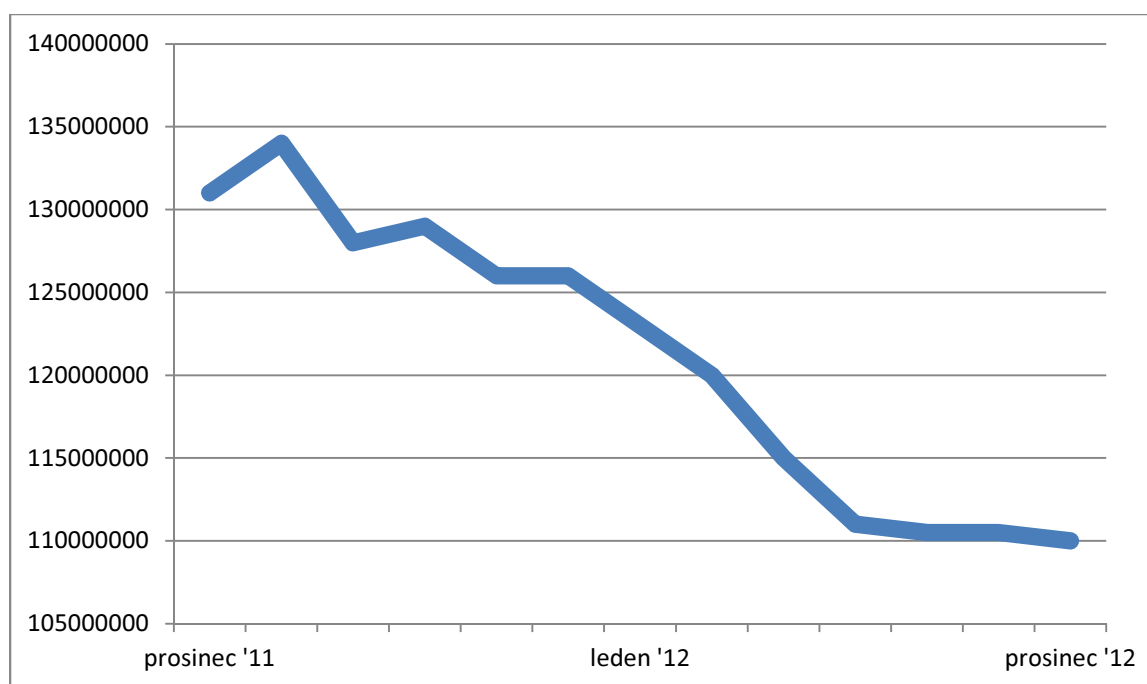

Graf 4.3

4.2.2. Rušení file-hostingových serverů

Dalším, přímočařejším způsobem jak snížit úroveň hudebního pirátství je rušení tzv. file-hostingových serverů (viz. předchozí kapitola), jejichž někteří poskytovatelé úmyslně podporují neoprávněné šíření souborů, podléhajících ochraně autorských práv. Největší takovýto server byl provozován společností Megaupload. Na rozdíl od ostatních legitimních filehostingových služeb byl však prokazatelně zaměřen na distribuci, zákonem chráněného obsahu jako jsou hudební nahrávky, filmy, software nebo elektronické knihy. Dokonce v této činnosti různě podporoval své uživatele. Za dob své největší slávy generoval Megaupload v Severní Americe 0,98%, v Asii 1,95%, a v Evropě 0,86% veškerých přenesených dat na internetu a drtivá většina z nich byla předmětem autorských práv. Na základě těchto skutečností byl Megaupload v roce 2012 zrušen. Tato kauza vedla k ukončení i dalších velkých serverů, jako byl např. Filesonic nebo Fileserve. Zrušení Megauploadu představuje pro hudební průmysl velkou výhru. [24.]

Následující graf zachycuje úbytek aktivních uživatelů filehostingových služeb po zrušení serveru Megaupload.[17.]

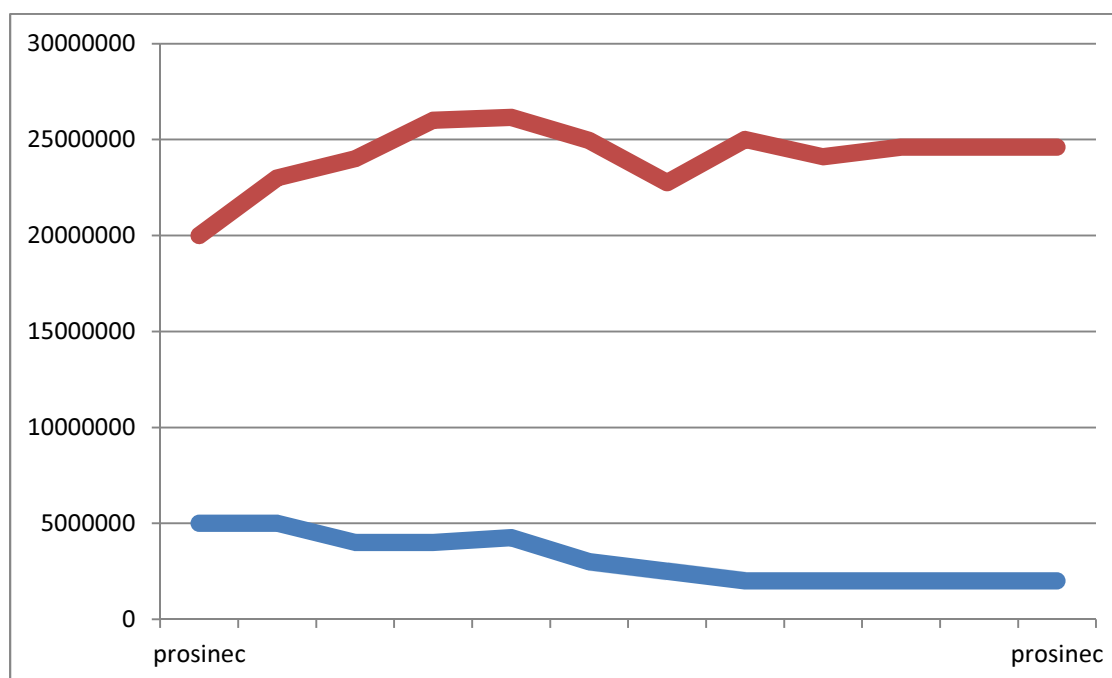

Graf 4.4

4.2.3. Blokování webových stránek

Poskytovatelé internetových služeb také mohou svým uživatelům zablokovat přístup k webovým stránkám, zaměřených na neoprávněné šíření autorských děl. Tento přístup je také velice efektivní a již byl implementován do legislativ 12 zemí světa. Po zablokování známé pirátské stránky The Pirate Bay v pěti evropských zemích (Nizozemí, Belgie, Finsko, Itálie a Spojené království) poklesl počet jejich uživatelů o 69%, zatímco v zemích kde blokace neproběhla došlo k 45% nárůstu.

Následující graf zachycuje poměr počtu uživatelů sítě The Pirate Bay ve státech s blokací (modrá křivka) a bez blokace (červená křivka) . [17.]

Graf 4.5

Všechna předchozí zmíněná řešení se uplatňují pouze v rámci jednotlivých států a jako taková je jejich účinnost omezená. Pokusem o řešení internetového pirátství na mezinárodní úrovni byla tzv. dohoda ACTA. Ta však ve své podobě upřednostňovala zájmy držitelů autorských práv a měla negativní dopad na občanské svobody a technologický vývoj. Vyvolala tak velké vlny protestů. V roce 2012 tak byla Evropským parlamentem zamítnuta.

4.3. Spolupráce se společnostmi provozující internetové vyhledávače

Většina posluchačů, vyhledávajících hudbu na internetu, využívá k tomuto účelu služeb známých internetových vyhledávačů, mezi které patří především takové giganty jako je Google, Yahoo nebo Bing. Výsledky takového vyhledávání však často odkazují na nelegální zdroje, čehož hojně využívají internetoví piráti. Ve velké Británii dokonce 23% uživatelů nelegálních sítí našlo odkazy na jejich zdroj pomocí Googlu. Ve většině případů jsou dokonce tyto odkazy zobrazeny hned na první výsledkové straně a tak nepřímě navádí k jejich užívání i posluchače, využívající legálních služeb. K řešení tohoto problému je třeba, aby společnosti provozující internetové vyhledávače začaly jednat zodpovědněji a prohlubovali spolupráci s IFPI a dalšími podobně zaměřenými organizacemi. Primárně je zapotřebí, aby byly ve vyhledávání upřednostňovány legální zdroje hudby a odkazy na ilegální by měly být z databáze co nejrychleji odstraňovány.

Následující tabulka udává množství nelegálních odkazů na první stránce nejznámějších vyhledávačů prostřednictvím pěti nejhranějších interpretů února 2012. [17.]

Umělec	Google	Yahoo	Bing
Mackelmore	100%	70%	70%
Bruno Mars	90%	70%	70%
The Lumineers	70%	60%	60%
Taylor Swift	80%	80%	80%
WILL.I.AM	90%	80%	80%

Tabulka 4.1

4.4. Spolupráce s reklamními společnostmi

Reklamní business je tvořen spleťtou sítí, ve které figuruje spousta reklamních agentur a dalších zprostředkovatelů. Velké světové značky jsou tak často propagovány na pirátských serverech, aniž by o tom vedení společnosti mělo tušení. Reklama je hlavním zdrojem financování řady takovýchto pirátských serverů a umožňuje tak jejich činnost. Navíc pokud si uživatel spojí pověst seriózních značek s danou ilegální stránkou, může nabýt dojmu, že je

legitimní. Majitelé světoznámých značek se přirozeně chtějí vyhnout situacím, ve kterých je jejich jméno spojováno s porušováním zákona a předejít tak poškození jeho pověsti. Spolupracují tak společně s IFPI, mediálními a reklamními agenturami a snaží se monitorovat pirátské stránky a postupně pracují na odstraňování takovýchto nevhodně umístěných reklam a na takových preventivních opatřeních, aby k takovým situacím vůbec nedocházelo.

4.5. Spolupráce s platebními společnostmi

Dalším způsobem jak omezit financování nelegálních serverů je zabránit jim využívání služeb platebních společností jako je MasterCard, American Express, Visa nebo PayPal. IFPI proto s těmito společnostmi výrazně spolupracuje od roku 2011. Odhaduje se, že doposud bylo zabráněno ztrátě ve výši 530 mil. USD. Úroveň spolupráce stále roste a jen v Británii, za pomoci Londýnské policie, se již povedlo zrušit na 52 takovýchto stránek. Hudební průmysl má tak zase o něco snazší cestu k rozvoji.

4.6. Vzdělávání veřejnosti

Vzdělávání veřejnosti představuje pasivní cestu v boji s internetovým pirátstvím, to ovšem neznamená, že méně důležitou. Hudební průmysl podporuje spoustu vzdělávacích programů, jejichž účelem je přiblížit uživatelům svět hudby a změnil tak jejich pohled na hudební pirátství. Faktem totiž zůstává, že lidé vnímají užívání ilegálních zdrojů hudby jako běžnou činnost a nejsou si vědomi širokosáhlých negativních důsledků svého počínání.

Mezi nejznámější takové programy v současnosti patří Music Matters. Kampaň byla spuštěna ve Spojeném království v roce 2010 a následně se rozšířila i do Austrálie a Nového Zélandu. Jejím smyslem je prostřednictvím krátkých animovaných filmů apelovat na posluchače, aby si uvědomovali hodnotu hudby a využívali legálních zdrojů. [17.]

4.7. Únik nahrávek před oficiální distribucí

Nahrávací společnosti se potýkají s problémem předčasných úniků hudebních nahrávek do oběhu, ještě před jejich oficiálním uvedením na trh. Tyto situace slouží jako akcelerační

návštěvnosti pro pirátské sítě. Lidé si tak nahrávku oblíbené skupiny nebo interpreta začnou okamžitě zdarma stahovat a to má zásadní vliv na budoucí oficiální prodeje. Hudební průmysl tak utrpí těžkou ránu v podobě ušlých zisků. Aby se zabránilo takovýmto únikům, je třeba pečlivě sledovat celý proces vzniku nahrávky od počátku do konce. V rámci interního prostředí je nutné zavést jisté bezpečnostní prvky jako ochranu proti kopírování, vodoznak, kvalitní antivirové programy, firewally bezpečnostní pracovníky. Vlivem těchto opatření dochází k předčasným únikům méně často. Pokud k úniku přesto dojde je zapotřebí reagovat rychle a pokusit se materiál stáhnout z oběhu.

5. Závěr

Cílem této práce bylo poskytnout ucelený a aktuální pohled na hudební pirátství v rámci České republiky. Zjistit do jaké míry jsou českou populací využívány neoficiální prostředky šíření hudby a navrhnout řešení této problematiky uplatňovaná ve světě.

V první části této práce byly popsány základní pojmy související s problematikou autorského práva. Bylo stanoveno za jakých podmínek lze legálně užít hudební dílo z pohledu autora i jiné osoby a dále byly popsány právní prostředky ochrany autorských práv.

V části další byl vysvětlen samotný pojem hudební pirátství, zachycen jeho historický vývoj a graficky znázorněn jeho vliv na tržby hudebního průmyslu v posledních 15 letech. Podrobněji bylo rozebráno internetové hudební pirátství a jeho prostředky. Na základě výzkumu bylo zjištěno, že úroveň hudebního pirátství v České republice je oproti jiným zemím nadprůměrná. Zároveň z výzkumu vyplynulo, že povědomost o právních normách v souvislosti s užíváním prostředků hudebního pirátství je mizivá, což může být příčinou této vysoké úrovně pirátství. V této části byl také zachycen vliv hudebního pirátství na ekonomiku jak z mikroekonomického, tak makroekonomického hlediska.

Poslední část práce byla věnována otázce řešení problematiky hudebního pirátství a za pomoci metod analýzy a syntézy vyplynulo, že nejúčinnější metody, prokazatelně snižující množství hudebních pirátů patří zákony typu HADOPI a poskytnutí legálních alternativních zdrojů hudby, poskytujících komplexní a atraktivní služby. Z celkového hlediska byl tak cíl práce naplněn.

Seznam použitých zdrojů

1. ČESKÁ PROTIPIRÁTSKÁ UNIE. *Česká protipirátská unie* [online]. 2013 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.cpuilm.cz/piracy.html>
2. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Informační technologie* [online]. 2005-2012 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/informacni_technologie_pm
3. ČT24. Kompaktní disky zůstávají nejlepší volbou pro milovníky hudby. *ČT24.cz* [online]. 2012-08-17 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media-it/192336-kompaktni-disky-zustavaji-nejlepsi-volbou-pro-milovniky-hudby/>
4. DOČEKAL, Daniel. Nejvíce se hudby se pirátů v USA a Velké Británii. A blokování Pirate Bay torrenty nezastavilo. *Lupa.cz* [online]. 2012-09-21 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/nejvice-hudby-se-pirati-v-usa-a-velke-britanii-a-blokovani-piratebay-torrenty-nezastavilo/>
5. DOČEKAL, Daniel. YouTube má miliardu měsíčních uživatelů, jako Facebook. *Lupa.cz* [online]. 2013-03-21 [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/youtube-ma-miliardu-mesicnich-uzivatelu-jako-facebook/>
6. DOLEČEK, Marek. Autorské právo. *Businessinfo.cz* [online]. 2009-03-01 [cit. 2013-05-01]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/autorske-pravo-opu-4575.html#b0>
7. DONÁT, Jiří. Kdy zemře hudební průmysl?. *IHNED.cz* [online]. 2005-11-07 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <http://ekonom.ihned.cz/c1-12704980-kdy-zemre-hudebni-prumysl>
8. EFRATI, Amir a Hannah KARP. Google to lunch music-streaming service. *Online.wsj.com* [online]. 2013-05-14 [cit. 2013-05-20]. Dostupné z: <http://online.wsj.com/article/SB10001424127887324715704578483542256150334.html?KEYWORDS=spotify>
9. FRITH, Simon and Lee MARSHALL. *Music and copyright*. 2nd ed. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2004. ISBN 978-07-486-1812-5.
10. HAJDUŠEK, Tomáš. Spotify – budoucnost hudebního průmyslu. *Obchodnimodely.blogspot.cz* [online]. 2012-03-12 [cit. 2013-05-03]. Dostupné z: <http://obchodnimodely.blogspot.cz/2012/03/spotify-budoucnost-hudebniho-prumyslu.html>

11. HARTMAN, Ivan. Piráty nelze porazit, ale dají se přelstít lepší nabídkou a cenou, říká exšéf české SONY MUSIC. *IHNED.cz* [online]. 2012-04-11 [cit. 2013-05-03].
Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-55372350-piraty-nelze-porazit-ale-daji-se-prelstít-lepsi-nabídkou-a-cenou-rika-exsef-ceske-sony-music>
12. HEČKOVÁ, Lenka a Markéta PRCHALOVÁ. *Skripta k semináři „Ochrana autorských práv“*. Praha: Česká protipirátská unie, 2008. Dostupné z:
<http://www.cpufilm.cz/skripta.pdf>
13. HLAVENKA, Jiří. Budoucnost hudby je ve hvězdách – nebo v oblacích. *Lupa.cz* [online]. 2012-05-16 [cit. 2013-05-03]. Dostupné z:
<http://www.lupa.cz/clanky/budoucnost-hudby-je-ve-hvezdach-nebo-v-oblacich/>
14. CHALOUPKOVÁ, Helena a Petr HOLÝ. *Autorský zákon: komentář*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. 477 s. ISBN 978-80-7400-432-2.
15. IFPI Digital Music Report 2011. *IFPI*. [online]. London, 2011 [cit. 2013-04-10].
Dostupný z: <http://www.ifpi.cz/wp-content/uploads/2013/03/Digital-Music-Report-2011.pdf>
16. IFPI Digital Music Report 2012. *IFPI*. [online]. London, 2012 [cit. 2013-04-10].
Dostupný z: <http://ifpi.org/content/library/dmr2012.pdf>
17. IFPI Digital Music Report 2013. *IFPI*. [online]. London, 2013-02-26 [cit. 2013-04-04]. Dostupný z: <http://ifpi.org/content/library/DMR2013.pdf>
18. IFPI. *IFPI – Mezinárodní federace hudebního průmyslu: česká národní skupina* [online]. 2012 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.ifpi.cz/>
19. IFPI Recording Industry in Numbers 2013. *IFPI*. [online]. London, 2013 [cit. 2013-04-29]. Dostupný z: <http://www.aria.com.au/documents/RIN2013.pdf>
20. JAKUBÍČEK, Petr. *Hudební dílo a jeho právní ochrana v kontextu internetového pirátství*. Praha, 2010. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů, Komerční právo. Dostupná také z:
http://www.vse.cz/vskp/22456_hudebni_dilo_a_jeho_pravni_ochrana__aktualni_otazky
21. JANOUSH, Marek. Spotify se rozšířilo do dalších osmi zemí, Česko mezi nimi ještě není. *Lupa.cz* [online]. 2013-04-17 [cit. 2013-05-03]. Dostupné z:
<http://www.lupa.cz/clanky/spotify-se-rozsirilo-do-dalsich-osmi-zemi/>
22. KŘÍŽ, Jan et al. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1751-0.

23. KUŽNÍK, Jan. Zní to jako zázrak: lidé méně stahují hudbu, zisky znovu rostou. *Idnes.cz* [online]. 2013-02-27 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z: http://technet.idnes.cz/stahovani-hudby-klesa-zisky-hudebniho-prumyslu-rostou-ifpi-npd-p82-/sw_internet.aspx?c=A130227_135044_sw_internet_kuz
24. LUPA.CZ. Tak dlouho se chodí s ukradenými filmy na Megaupload, až se FBI utrhne. *Lupa.cz* [online]. 2012-01-23 [cit. 2013-05-06]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/tak-dlouho-se-chodi-s-kradenymi-filmy-na-megaupload-az-se-fbi-utrhne/>
25. MCGLADE, Alan. Steve Jobs was wrong – consumers want to rent their music, not own it. *Forbes.com* [online]. 2013-03-25 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.forbes.com/sites/alanmcglade/2013/03/25/steve-jobs-was-wrong-consumers-want-to-rent-their-music-not-own-it/>
26. NOVOTNÝ, Pavel. Cédéčka jsou mrtvá, mladí umělci spoléhají na YouTube a koncerty. *idnes.cz* [online]. 2012-06-23 [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/konec-cd-nastup-digitalni-distribuce-dsd-/ekonomika.aspx?c=A120622_200004_ekonomika_ert
27. NÝVLT, Václav a Jan KUŽNÍK. Roithová: ACTA umožní šikanu lidí, celníci mohou „šacovat“ i notebooky. *Technet.idnes.cz* [online]. 2012-01-26 [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: http://technet.idnes.cz/roithova-acta-umozni-sikanu-lidi-celnici-mohou-sacovat-i-notebooky-1fm-/sw_internet.aspx?c=A120126_182202_sw_internet_nyv
28. SLOAN, Paul. Spotify: Growing like mad, yet so far to go. In: *cnet.com* [online]. 2013-03-12 [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: http://news.cnet.com/8301-14013_3-57573394/spotify-growing-like-mad-yet-so-far-to-go/
29. SVOBODA, Jiří. *Porušování autorských práv v oblasti hudebního průmyslu*. Ostrava, 2012. Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta, Katedra práva. Dostupná také z: <http://dspace.vsb.cz/handle/10084/95485>
30. TRESTNI-RIZENI.COM. *Otrestním právu srozumitelně* [online]. [cit. 2013-05-10]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/>
31. UHLÍŘ, Marek. Piráti na středních vlnách. *Respekt.cz* [online]. 2010-03-14 [cit. 2013-04-19]. Dostupné z: <http://respekt.ihned.cz/c1-41266990-pirati-na-strednich-vlnach>
32. VESELÝ, Karel. Jak přší peníze z mraků, aneb kdo spasí hudební průmysl?. *Centrum.cz* [online]. 2013-01-06 [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/kultura/hudba/clanek.phtml?id=766858>
33. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

34. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
35. Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském a právech souvisejících s právem autorským.
36. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
37. Zákon č. 513/1990 Sb., obchodní zákoník
38. ZANDL, Patrik. Smutná čísla o smrti hudebního průmyslu. In: *Lupa.cz* [online]. 2011-04-21 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/smutna-cisla-o-smrti-hudebniho-prumyslu/>

Seznam zkratek

angl.	anglického
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
č.	číslo
čl.	článek
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
Kč	Korun českých
Lat.	latinského
odst.	odstavec
písm.	písmeno
resp.	respektive
tj.	to je
tzn.	to znamená
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaný
USD	amerických dolarů

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 29. 5. 2013

Petr Bartoš

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník

Příloha č. 2 – Grafy